

کيلگه‌ی گازی دورا؛ عيراق له سيکوچکە‌ی ناکوئيه‌کانی ئيران - سعوديه و کوهيت

09-08-2023

نووسه‌ره‌کان

مه‌حموود بابان

کورتە : له‌پاستيدا کيلگه‌ی گازی دورا ته‌نيا کيلگه‌ نيه له رۆژه‌لاتی نيوه‌پاست که کيشه‌ی خاوه‌نداریی و مافی به‌کاره‌ينانی له‌سه‌ره، به‌لکو کيلگه‌ی نه‌وتی فه‌ککا له باشووری پاريزگای ميسان و خوزستانی ئيران، کيلگه‌ی نه‌وتی ميگد له که‌ناری رۆژئاوای فه‌له‌ستين، کيلگه‌ی نه‌وتی هيگليک له‌نيوان سوډان و سوډانی باشوور و کيلگه‌ نه‌وتيه‌کانی که‌رکوک و پاريزگاکانی دیکه له‌نيوان حکومه‌تی عيراق و هه‌ريمی کوردستان ناکوکیان له‌سه‌ره.

کینگه یه کی گازی دورا له کهنداو که ئیرانییه کان به کینگه ی گازی ئارش و عیراقیه کان به کینگه ی گازی جه مال ناوی ده بن بوو ته هوی گرمبوونی دانوستاندنه کان بو دارشته وه یاخود دیاریکردنه وه سنووره ئاوییه کان له نیوان ولاتانی هاوبه ش له ناوچه یه دا.

سهردان و گفتوگوکان له نیوان وه زیرانی دهره وهی ئەم چوار ولاته بهره وامه، به لام لیدوانی دووباره ی سعودیه و کوهیت له باره ی ئەوهی که [کینگه ی گازی دورا مافی تابه تی سعودیه و کوهیت ه](#)، وایکرد [وه زیری دهره وهی ئیران ه مان روژ بانگه یشتی](#) هاوتا کوهیتیه که ی بکات بو تاران.

ههروهه، روژی 30 ته ممووز 2023 دوا ی سهردانه که ی، وه زیری دهره وهی کوهیت لیدوانیکی له باره ی سنووره ئاوییه کان له نیوان عیراق و کوهیت دا، که شه قامی عیراقیه تووره کرد و جیگری به که می په رله مانی عیراق و په رله مانتارانش پرپوژه لی پیشنیازکراوی ریکه وتنی ئاویان له گه کوهیت ره تکر دووه، که به پی ئەوه عیراق نه ک مافی به کینگه ی گازی دورا وه نییه، به لکو ئوم قه سر ده بیته به شیک له کوهیت و خانووه کانی ئەو به بنده ره تیکه درین.

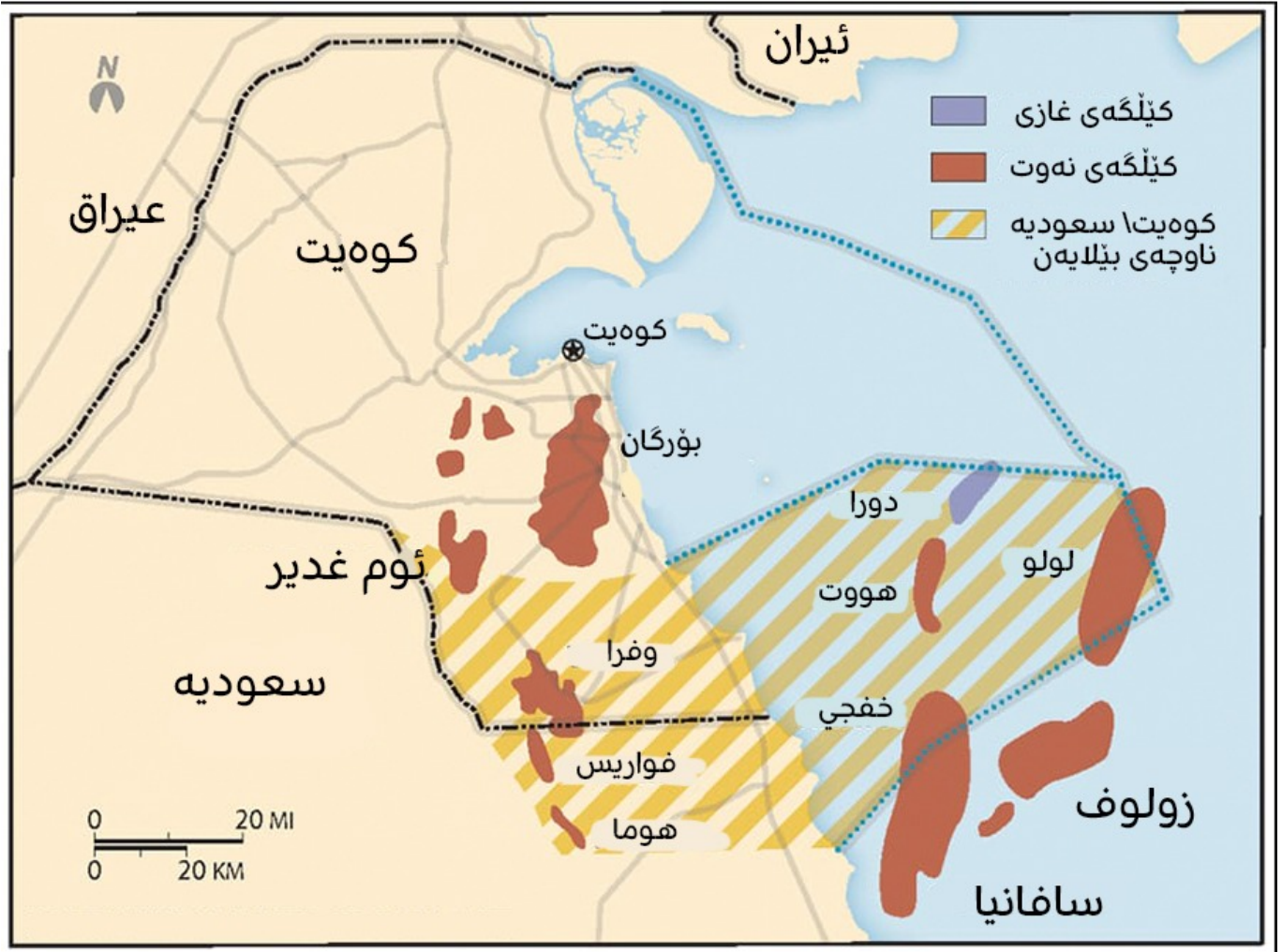
برپاره له روژی 10 ی ئاب 2023 دا شاندى ته کنیکی وه زاره تی نه وتی کوهیت سهردانی عیراق بکات و له گه ل به رپرسی عیراق له باره ی کینگه نه وتیه هاوبه شه کان دانوستاندن بکات و روژی 14 ی ئابی 2023 ش دووباره تیمیکی ته کنیکی و یاسایی کوهیت سهردانی عیراق بکه ن و سه باره ت به چونه تی دیاریکردنی سنووره ئاوییه کان گفتوگو بکه ن. کوهیت ئامازه به ریکه وتنی 1993 ی نه ته وه به کگرتووه کان ده کات، به لام عیراق ره تیده کاته وه، هه ربویه ش له دوا یین په ره سه نندا، [سه رو کوه زیرانی عیراق](#) ئیواره ی 6 ی ئابی 2023 ره تیکر دووه که له دوا ی 2003 وه هیه حکومه تیک سازشی له سه ر خاکی عیراق کرد بیت، ئەمه ش به واتای ئەوه دیت ریکه وتنی پیشووتر قبولکراو نییه.

له راستیدا کینگه ی گازی دورا ته نیا کینگه نییه له روژه لاتی نیوه راست که کیشه ی خاوه نداری و مافی به کاره ی نانی له سه ره، به لکو [کینگه ی نه وتی فه ککا](#) له باشووری پاریزگای میسان و خوزستانی ئیران، کینگه ی نه وتی میگد له که ناری روژئاوی فه له ستین، [کینگه ی نه وتی هنگلیک](#) له نیوان سودان و سودانی باشوور و [کینگه نه وتیه کانی که رکوی](#) و پاریزگاکانی دیکه له نیوان حکومه تی عیراق و هه ری می کوردستان ناکوکیان له سه ره.

لیره دا، به پشتبه ستن به سه رچاوه کان هه ولده ده ی تیشک بکه بنه ر سه ر پرسی خاوه نداری کینگه ی گازی دورا. ئایا عیراق هیه مافیکی به سه ر ئەم کینگه وه هه یه؟ ئەی ئیران؟ ههروهه باس له گرنگی کینگه ی گازی دورا - ئارش - جه مال له سیسته می نوی هیلی دابینکردنی وزه بو نیوخوی ولاتان و جیهان ده که یین و ئەگه ری پچرانی په یوه ندییه کانی سعودیه و ئیران به هوی کینگه ی گازی دورا - ئارش ده خه بنه به رباس، چونکه باس له به ده گی 60 تریلیون پی سیجا گاز له وی ده کریت!

کینگه ی گازی دورا - ئارش - جه مال

کینگه ی گازی دورا له سالی 1960 دوزراوه ته وه، که ئەوکات سنووره کان به ته واوی ده ستنیشان نه کراون و گازی سرووشنی وه ک ئیستا بایه خی نه بووه. کینگه که ش ده که وپته ناوچه یه ک که وا کوهیت و سعودیه که وه ک ناوچه یه کی بیلایه نی دابه شکراو PNZ ناساندوو یانه و رووبه ره که ی 5770 کیلومه تر دووجایه و سنوره که شی دیارینه کراوه، به لام له [ریککه وتنامه ی ئوقه ییر](#) که له 2 ی کانوونی به که می 1922 که سنووره کانی نیوان عیراق، سولتانی نه جد^[1] و شیخدومی کوهیتی ئیدا ده ستنیشانکرا، حکومه تی نه جد و کوهیت مافی به کسانیان هه یه تاوه کو ئەو کاته ی نووسینگه ی حکومه تی به ریتانیا ریکه وتنی دیکه له نیوان نه جد و کوهیت له و باره یه وه نه جامده دات. بروانه نه خشه ی خواره وه له باره ی شوینی کینگه ی گازی دورا.

سەرچاوه: روپۆڤۆي ئابوورۈ رۆژھەلتى نۆۋەراست ميس [MEES](#)

بەپپى ھەندىك لە پېشبينىيەكان، يەدەگى كىلگە گازىيەكە 60 تریليۇن پېي سىجا، كە لەنۆوان 10-13 تریليۇن پېي سىجا و 300 ملیون بەرمیل نەوت دەتوانرېت لەرووی ئابوورىيەو ۋەبەرھىنەنى تېدا بکرىت^[2]، واتە لەرووی ئابوورىيەو قازانجى ھەبېت و توانای ئاستى بەرھەمھىنەنى بگاتە 800 ملیون بۇ 1 ملیار پېي سىجا گاز لە رۆژئىكدا، لەكاتىكدا [ھەموو يەكئى ئوروپا سالانە](#) پىويستى بە 400 ملیار پېي سىجا گازى سرووشىيە، ھەرۋەھا ئەو ھەرايە لەنۆوان يەكئى ئوروپا و روسيا لەدوای جەنگى ئۆكرائنا ۋە پەيوەست بە گازى سرووشى ھاتە ئاراو، سالانە [دەگاتە نيوەي](#) ئەو بېرە لە كىلگە دورا بەرھەمھىنەرىت، ھەربۆيەش گرنكى كىلگە گازى دورا بۇ داھاتوويە نەوەكو ئىستا، ھەربۆيە ئىرانىش دەپەوېت پشكدارى ئەو كىلگە گازىيە بېت.

دەربارەي پەرەپېدانى كىلگە نەوتى و گازىيەكان لەو زۆنەي كە سعودىيە و كۇەيت بانگەشەي خاوەندارىيە دەكەن و ئىران و عىراق ناوى جىاوازيان بۇي ھەيە بەردەوام قورس بوو بەھۆي جىاوازي بەكارھىنەنى سەرچاوەكان، لەكاتىكدا فۆكوسى زىاترى كۆمەتەكان لەسەر كىلگەي نەوتى و شكانى بوو، بەتايبەتئىش سعودىيە و كۇەيت كە ئىستا كار لە پەرەپېدانى كىلگەي ۋە فەرە و كىلگەي دەريايى ھۆت و خەفاجى دەكەن.

لەپراستىدا، تاوەكو ئەم دوایيە پەرەپېدان لە كىلگەي گازى دورا ھىچ باسكى لەبارەو نەكرا و لەسالى 2013دا سعودىيە و كۇەيت گىفتوگۆكانيان راگرت بەھۆي جىاوازي رىگاكانى بۆرىيەكان و ھاوبەشى بەرھەمھىنەنى گاز، كە ئەويش خۇي دەبىنيەو لەوہي گازى بەرھەمھىنەروا بىرواتە ژىر دەسەلتاتى ئەو ناوچە ھاوبەشەي لەلايەن سعودىيەو كۆنترۆلكراوہ و كۇەيت ئەمەي رەتكردەوہ. ھەرۋەھا لەماوہي سالانى 2014-2015دا بەھۆي ناكۆكى نۆوانىانەو ئەم دوو وئاتە بەرھەمھىنەنى كىلگەي نەوتى ھاوبەشيان راگرت و پىرۆژەي گازى دورا بەتەواوى راگىرا، بەلام لەمدوايەدا بەتايبەتئىش [لە 2019دا ھەردوولا](#) رازى بوون كەوا دەستبەنەو بە بەرھەمھىنەن لەو كىلگانەي دەكەوئتە ناوچەي بىلايەن ياخود ھاوبەشى ھەردوولاوہ، لە [كۆتايى 2020 ھەردوولا](#) تىمىكى ھاوبەشيان بۇ پىداچوونەو و ئامادەكردنى پلانى پەرەپېدانى كىلگەي گازى دورا پىكھىنا، ئەمە سەرەراي ئەوہي لەرووي تەكنىكى و بازىگانىيەو بىتوانرېت لەلايەن سعودىيە و كۇەيت پەرەپېدرېت.

لهسالی رابردوووه بههوی دووباره زۆربوونی خواست بۆ گازی سرووشتی و بوون بهکالابهکی گرنگی جیوساسی له پهیوهندییه نیوخوی، ههریمایهتی و نیودهولتهیهکان، پرسی پهرهپیدان بهم کێلگه هاته ئاراوه و وایکرد سعودیه و کوهیت ناکوکییهکان بهلاوه بنین و بهرهو پهرهپیدانی کێلگه گازییهکه ههنگاو بنین که نهک ههر پیداووستی نیوخۆ بۆ کوهیت له داهاوویدا پر دهکاتهوه بهلکو گۆرانکاری له هیلهکانی گواستنوهی گاز دههینته ئاراوه.

لهرووی کردارییهوه پرسی پهرهپیدان و بهرههههینانی گاز و نهوت له کێلگه گازی دورا له مانگی کانوونی پهکهمی 2022 هاته ئاراوه، ئهویش لهدوای ریکهوتنی کۆمپانیای ئارامکۆی سعودی و کۆمپانیای نهوتی گۆلفی کوهیتی، که [بهپێی ریکهوتنهکه ئاستی بهرههههینانی گاز](#) له کێلگهکهدا رۆژانه دهگهیهننه 1 ملیار پێ سیجا گاز و 84 ههزار بهرمیل گازی شلکراوه!

له ئهگهري [پهرهپیدانی کێلگه گازی دورا ئهوا](#) پینچ بۆ شهش پلانفۆرمی پیکهوهی دهبیت که به بۆری 30 ئینچی به درێژایی 200 کیلومهتر و ئامیری جیاواز بهیهکهوه دهبهستریتهوه، ئهمه جگه له 100 کیلومهتر کیلی ژێر دهریایی، لهسهروو ههمووشیانهوه جگه له دانانی دامهزراوه و ئامیری جیاواز بۆ پرۆسهکانی پالوتنی گاز لهگهڵ دوو پلانفۆرمی نهوتی که ههموو ئهمانه بهیهکهوه کار و کرداریکی گهورهیه لهرووی تهکنیکییهوه.

عێراق؛ ئوم قهسر و کێلگه گازی دورا - جهمال؟

برپاره رۆژی 10 ی ئهم مانگه شانیدی [وهزارهتی نهوتی کوهیت](#) سهردانی عێراق بکات بۆ گهتوگۆکردن لهسهر چۆنیهتی مامهڵکردن لهگهڵ کێلگه نهوتیه هابهبهشکانی نیوان ههردوو وڵات، ههروهها [رۆژی 14 ی مانگیش](#) لیژنهیهکی یاسایی پهیوهندیار به وتووێژهکان بۆ دیاریکردنی وردهکاری سنووری ئاوی سهردانی عێراق دهکات.

لهپاستیدا، بهپێی گهتوگۆکان دیاریکردنی سنووری ئاوی [نیوان عێراق و کوهیت](#) که برپاره له نیوهپاستی ئهم مانگهدا یهکلابکریتهوه هیندهی پهیوهندی به ئوم قهسر و تیکدانی ئه و خانووانهوه ههیه که له و بهندهره دروستکراون، پهیوهندی به کێلگه گازی دورا نییه. ئهگه عێراق له و پرۆپۆزهلهی پیشکیشکراوه و ئه و ریکهوتنهی لهسالی 1993 وه له لایهن نهتهویهکگرتوووهکان دانراوه، بهلام عێراق دهیهویت له و ریکهوتنهی پیشووتری که لهگهڵ کوهیت کردوو بهتی پاشگهز بینهوه، چونکه بهپێی پرۆپۆزهلی پیشنیازکراو که پارێزگاری بهسره بهشداربووه له ئامادهکردنیدا، رێهوی ئاوی ئوم قهسر بهر کوهیت دهکهویت و دهبیت ئهوهی له ئوم قهسر دروستکراون برۆخیندرین، ههربۆیهش ئهمه بووته هوی نیگهرانی شهقامی بهسره و رۆژی 1 ی ئاب خۆپیشاندانیان ئهجامدا و پههرلهمانتارانی توهرکردوو.

ههروهها، [جهمال حهلبووسی](#)، شارهزای سنووره نیودهولتهیهکان و سهروکی پیشووی شاندى عێراق بۆ دانوستاندن لهگهڵ کوهیت، داوای له عێراقیهکان کرد که ریکه نهدن بهرپرسی عێراق ئه و لیکنیگهیشتهانهی ئیستا لهگهڵ کوهیت واژۆ بکن، ههروهها گوتی "واژۆکردنی ریکهوتنهکه بهفیرۆدانی مافهکانی عێراق له وشکانی و ئاوی". لهداوی ئهم لیدوانانه [سهروکوهزیرانی عێراق، محهمهد شیاع سویدانی](#)، جهمال حهلبووسی لهکارهکهی دوورخستهوه و محهمهد بهحرلعلوم، نوینهری عێراقی له نهتهویهکگرتوووهکان و جیگری وهزیری دهرهوهی لهشوینی ئه و دانا.

لهپاستیدا، پابهندبوونی عێراق بهریکهوتنهکانهوه قورسه بهتایبهتیش ئه و ریکهوتنهی 1993 ی نهتهویهکگرتوووهکان، که بهشیکی زۆر لهمافی عێراق به کوهیت داوه، که عێراقیهکان بانگهشهی ئه وه دهکهن که له دهرهوهی ریکهوتنامه نیودهولتهیهکان بۆ سنووره ئاوییهکان و پێویسته پیداجوونهوهی بۆ بکریت.

ههروهها، ناشبیت ئه وهمان لهبیربچیت که کێلگه گازی دورا یاخود جهمال ته نیا سهنتهری کیشهکان نییه، بهلکوو کێلگه نهوتیه هابهبهشکانیش له و ناوچهیه و شوینی دیکهش له نیوان ههردوو وڵاتدا ههیه، ههربۆیهش شانیدی وهزارهتی نهوتی کوهیتی پیش تهکنیکی و یاسایی دیاریکردنی سنوور سهردانی عێراق دهکهن. ئیستا ههموو چاوهکان لهسهر ئهجامی گهتوگۆکانی تیمه تهکنیکییهکانی کوهیت و عێراق، بهتایبهتیش لیژنه یاساییهکان بۆ ئه وهی بزانداریت که ئایا دهگهنه ئهجامیک بۆ دهستنیشانکردنی سنووره ئاوییهکان یاخود بهبن ئهجام دینه دهرهوه.

كىلگى گازى دورا - ئارش؛ چاره نووسى ئاسايىبونووهى پيوهندييه كانى تاران و رياز

ئىران خۇي به به شىك له و ناوچه به ده زانئيت، به دنئاييه وه ئه گهر خۇي به خاوه نى هم موو كه ندا و نه زانئيت. ههروه ها، ئىرانئيه كان ده لىن هه ولىي گف توگو دودن، به لام نه گهر لايه نه كانى ديكه ئاماده ي دانوسان دن نه بن له سهر سنووره ئاوييه كان و پشكه كه ي ئىران ديارينه كرئيت ئه وا بو خۇي سه ره به خۇيانه ده سته كات به گه ران و وه به ره ئىنان له و كىلگه گازى و نه وتيانه دا، به تايبه تيش له كىلگه گازى دورا كه ناوى لئناوه ئارش و [بانگه شه ي رزهي 40% خاوه ندرئيتى](#) كىلگه ده كات.

له راستيدا هئىستا سنووره ئاوييه كان و ده راييه كان ده ستنئيشانه كراوه له نئوان لايه نه كان، به تايبه تيش هه ر سى و لئان هاوبه ش له كه ندا ، هه رچه نده سعوديه و كوه يت گه يشتوون به رىككه وتنى هاوبه ش، به لام رىككه وتنى هاوبه شى دوو لايه نه له نئوان ئىران و لايه نه كانى ديكه به ته نيا يا خود ئىران - سعوديه - كوه يت نه كراوه.

هه رچه نده به مدوايه به پنى چه ند راگه يان دنئى رۇژنامه وانى سعوديه و كوه يت به نياز له په ره پئدانى كىلگه دۇرا به رده وام بن. هه ردوو و لئان، كه وه ك يه ك قه واره دانوسان دن كارده كهن، بانگه يشتنامه كانيان بو ئىرانئيه كان ناردوو به بو به شدارى كر دن له گف توگو كاندا. تا ئىستا ئىرانئيه كان ئه و پئشنياره يان په تكدروه. پئشبنى ناكريئت گف توگو بئچينه يى ئه نجام بدرئيت ئه گهر كۇمپاناي سعوديه و كوه يت به رده وام بن له گه شه پئدانى ناوچه كه. ده كرئيت چاوه روانى ئه وه بكرئيت كه ئىرانئيه كان به رده وام بن له پلانه كانى گه شه پئدانى خۇيان له كاتئيدا ئه وان هه ول دودن ئه وه به ده ست به ئن كه ئه وان بريار دودن ببه به شىك له يه ده گه كانيان. ئىران خىراتر به ره و پئش ده چئيت، وه ك يه ك قه واره، له هاوبه شى سعوديه و كوه يت، چونكه هئىستا له سهر رىككه وتنى هاوبه ش و پلانى گه شه پئدان رىككه وتوون. گه شه پئدانى دۇرا له وانه يه به هه مان هئلى پارس و كىلگه باكوور به ره و پئش بچئيت، كه تئيدا ئىران و قه تهر به سه ره به خۇي ناوچه كه به كارده هئن بو به رزه وه ندى خاوه ن پئداويستيه كان نه ك بو زياد كر دنى چاكبوونه وه ي ناوچه كه.

ههروه ها، به پنى (Ackerman 2022) زانياريه كان ئامازه به هه بوونى گف توگو ئىوان ئه م سى لايه نه ده كهن، به پنى چه ند راگه يان دراويكئيش سعوديه و كوه يت داوايان له ئىران كردوو كه به شدارى گف توگو كان بكات، به لام ئىران ره تى كردوو ته وه، ئه مه ش له كاتئيدا يه هه ردوو لايه ن له هه وله كانى خۇيان بو په ره پئدانى كىلگه كان به رده وام بن. پئشبنى ناكريئت گف توگو كان ئه نجامئى ئه وتوئيان هه بئت ئه گهر كۇمپاناي سعودى و كوه يتيه كان به رده وام بن له گه شه پئدانى ناوچه كه، ئه وكات ئىرانئيه كان به رده وام ده بن له پلانى گه شه پئدانى خۇيان، ئه مه ش به واتاي ئه وه دئت پلانى ئىرانئيه كان خىراتر له سعوديه و كوه يتيه كان بره وانه پئش، چونكه ئه م دوو لايه نه هئىستا له سهر پلانى گه شه پئدان به هاوبه شى رىككه وتوون. له م سىناريويه دا چاوه روانه كرئيت په ره پئدانى كىلگه گازى دورا هه مان چاره نووسى كىلگه باكوور و پارسى هه بئت، كاتئىك ئىران و قه تهر به سه ره به خۇي ناوچه كه به كارده هئن بو به رزه وه ندى خۇيان نه وه كو بو زياد كر دن و پاراستنى كىلگه كان.

كه متر له چوار مانگ به سهر رىككه وتنى ئاسايىكردنه وه ي پيوهندييه كانى سعوديه و ئىران به نئوه نديگرى چين تئپه رپوه، به لام ئىستا [داهاتووى پيوهندييه كانى سعوديه و ئىران](#) به هوى كىلگه گازى دورا وه له به رده م تا قىكردنه وه يه كى سه ختدائه، ئه وئيش به هوى مشتومرى خاوه ندرئيتى گازى دورا و زيادبوونى لئدوانه دز به يه كه كان له نئوان به رپرسانى هه ردوولا، به تايبه تيش به رپرسانى وه زاره تى ده ره وه له سهر ماف و خاوه ندرئيتى كىلگه گازى دورا.

په ره پئدانى كىلگه گازيه كه ده توانئيت كاريگرى ته واو له سهر بازاره كانى هه ردوو جۇرى گاز دابئيت (گازى سرووشتى و گازى سرووشتى شلكراوه LPG)، له سه روو ئه مانه شه وه گازى سرووشتى به هوى گۇرانكاريه كانى كه شه وه وا و جه نكى ئوكرايناوه پئناوه ته قوناخئى نوى. و لئان نه ك هه ر ده يانه وئيت پئداويستى داهاتووى خۇيان و ئاسايشى وزه يان جىگرى بكن و پنى پرېكه نه وه به لكوو ده يانه وئيت له تۇرى نوئى وزه و به تايبه تيش له به ستنه وه ي هئلى نوئى گازى سرووشتى به ره مه هئنه ر - به كاربه ردا به شداربن!

كوتايى

ئىستا [له نئوخۇي ئىران و عىراق](#) ده ننگىك له ئارادايه كه هه ر چۇنىك بووه نابئت له ماف و خاوه ندرئيتى و لئانه كانيان له سامانى سرووشتى و به تايبه تيش كىلگه گازى دورا كه يه ده ك و تواناي به ره مه هئىنانى بن وئنه يه بئبه ش بن، به لام تاوه كو چه ند ئه م ده نكه نئوخۇييه ده كاته ئاستى فشار به تايبه تيش بو عىراق، ده بئت چاوه روان بين، چونكه ئىران ئه زمونى هه يه و تواناشى هه يه، به لام عىراق له نئوخۇشدا تواناي نئيه چجاي ئه وه له ده ره وه به تايبه تيش له هه مبه ر سعوديه مملانى بكات.

رۇژانه، سعوديه جه خت له وه ده كاته وه كه كىلگه گازى دورا مافى تايبه تى سعوديه و كوه يته و داوا له ئىران ده كات بگرئنه وه بو سهر

میزی گفتوگو بۆ دەستنیشانکردنی سنوورهکان له رۆژئاوای ئه و ناوچه هاوبهشهی نیوان سعودیه و کوهیت بهپنی یاسا نیودهولتهتییهکان، ئه مه سه ره رای ئه وهی کوهیت داوای هه مان گفتوگۆی کردووه، که به هاوبهشی بیته وهکو به ته نیا، هه موو ئه مانه ش له داوای لیداونه کهی ئیرانه وه هات له مباره به وه که 40% کیلگه کهی به هی خۆی داناوه.

له روویه کی دیکه وه جیاوازی نیوان سعودیه و کوهیت له سه ره ئه وه به که ئیران ده به ویت به جیا دانوستاندن له گه ل هه ر لایه نیک بکات، به لام سعودیه و کوهیت به به که وه و به به ک لایه ن ده یانه ویت گفتوگۆکان له گه ل ئیران له باره ی دیاریکردنی سنووری ئاوی له باکووری که نداو بکه ن.

په ره پندان و گه ران له کیلگه ی گازی دورا به رده م دواکه وتووه، هه ر جاره ی به هۆی کیشه به که وه، به لام ئه مجاره له لیدوانی [به رپرسیانی سعودیه و کوهیت](#) وه واده ده که ویت که پرسه که جیدییه، هه رچه نده [ئیران جیدییه تی خۆی](#) له خاوه نداریتی کیلگه که و ده ستکردن به کارکردن له کیلگه گازییه که به ناوه کهی خۆی راگه یاندوووه، به لام بۆ سه رکه وتنی ستراتیژی هه ر لایه نه و چۆنیه تی په کلاکردنه وهی شیوازی په ره پندان کیلگه گازییه که و ئاسۆی په یوه ندییه کانی سعودیه و ئیران له م نیوه نده دا کاریگه رییان ده بیت.

له کۆتاییدا، له م رۆژانه دا و به پنی یاسا نیوده ولته تییه کان بۆ سنووره ئاوییه کان نه خشه ی جیاواز بئاوده کریتته وه، که به و شیوه ش بیته هه م ئیران و هه م عیراق خاوه نداریی به شیکی گه وره ی کیلگه ی گازی دورا ده که ن، هه ربۆیه ش هه ر لایه نه ناوی خۆی به کارده هی نیت، به لام ده بیته چاوه پوانی ئه نجامی گفتوگۆکان بیته که ئایا ئیران که یسه که وه که ئه وهی له گه ل قه ته ر کردی لیده کات؟ ئه ی عیراق چ ده کات، پابه ند ده بیته به ریکه وتنه که ی 1993 وه یاخود داوای دارشتنه وهی سنووریکی نوێ ده کات که کیلگه ی گازی جه مالی تیده که ویت؟